

Felkészülés az ínséges időkre – immunerősítés a magyar bankoknál

Ha egy bank válságba kerül, az MNB alapvetően az intézmények tulajdonosait, hitelezőit vonja be a veszteségviselésbe és újratőkésítésbe, megkímélve ezzel az adófizetőket az állami bankmentés költségeitől. Annak érdekében, hogy a hitelezőkön belül elsősorban a professzionális befektetők viseljék szükség esetén a veszteséget, az MNB szanálási hatóságként már ez évtől előírja a nagybankoknak az esetleges újratőkésítésüket szolgáló kötelezettségek minimális mértékének teljesítését (MREL). A jegybank szanáló hatósági szerepével is a pénzügyi stabilitást erősíti, miközben a piaci szereplőknek regionális viszonylatban is egyenlő versenyfeltéteket biztosít. Az új követelményt fokozatosan szigorodva, négy év alatt kell teljesíteni. Ahol nincs megfelelő mennyiségű, szükség esetén tőkévé alakítható forrás, ez kötvénykibocsátással járhat.

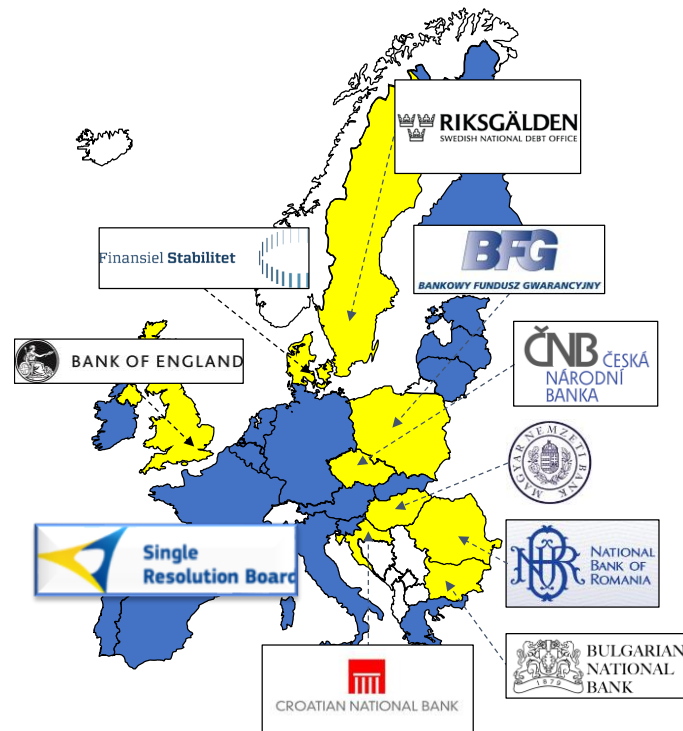
Új jegybanki követelmények a veszteségrendezésbe vonható forrásokra

A 2007-2009-as pénzügyi válság rámutatott, hogy a nagybankok esetében az elhúzódó és gyakran bizonytalan kimenetű felszámolási eljárások piaci zavarokat okozhatnak és veszélyeztethetik a pénzügyi stabilitást. A legtöbb országban ennek egyetlen valós alternatívája az állami pénzből megvalósuló bankmentés volt, amely végső soron az adófizetőket terhelte. Ennek megfelelően az újonnan kialakított szanálási keretrendszer elsődleges célja, hogy a bankmentés költségei a tulajdonosokra, a professzionális hitelezőkre, illetve a pénzügyi szektor szereplőire háruljanak. Ezen alapelv érvényesülése érdekében a szanálási hatóságok szigorú előírásokat vezetnek be az intézmények forrásszerkezetére vonatkozóan.

A tőkekövetelményeken felül a bankoknak plusz stabil, MREL-képes (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities) forrásokat kell tartaniuk, tehát fel kell készülniük arra, hogy egy nagyobb egyedi, vagy rendszerszinű sokk esetén is biztosítani tudják a működésük feltételeit, ezzel együtt pedig az alapvető szolgáltatásaikat. Ezen forrásokból – ha szükségessé válik – adófizetői pénzek bevonása nélkül újratőkésíthetők az intézmények.

Az MREL-követelmény megállapításának kritériumait egy, az Európai Bizottság által kiadott rendelet részletezi, de mértékére vonatkozóan nem határoz meg egységes értéket. A Magyar Nemzeti Bank (MNB), mint szanálási hatóság ezért a Magyarországon székhellyel rendelkező bankokra egyedileg, intézménycsoportokra konszolidáltan állapítja meg az MREL-követelményt. A határon átnyúló intézmények esetében az érintett országok szanálási hatóságai együttesen, szanálási kollégiumokban döntenek az elvárásokról. A bankuniós országoknál a szanálási hatóság a brüsszeli székhelyű Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB).

1. ábra: Szanálási hatóságok az Európai Unióban

Forrás: MNB

Az Európai Unió szanálási hatóságok megközelítése az MREL-követelmény tekintetében jellemzően konzervatív. Kiseb teret ad a feltőkésítési mennyiség korrekciójára és piacbizalmi puffereket is előír az intézményeknek.

Átlátható és versenysemleges elvárások

Az MNB az MREL követelmények előírásában nagyfokú átláthatóságot és versenysemlegességet érvényesít. Alapelveiben arra törekedett, hogy a hazai intézményeknek egymással és regionális versenytársaikkal szemben is világos, egyenlő versenyfeltételeket biztosítson.

A kisebb intézmények esetén elegendő a tőkekövetelmények betartása, ha az MNB megítélése szerint egy esetleges válsághelyzetben a hitelintézet felszámolással is kivethető a piacról. Ugyanakkor a jelentősebb betétállománnyal rendelkező közepes intézményeknél is indokolt lehet kritikus helyzetben az életképes részek és a betétállomány értékesítése, és ezáltal a gazdaság számára fontos funkciók más tulajdonos általi további működtetése. Ennek megfelelően a portfólió eszköz-forrás egyensúlyának biztosításához esetükben is szükség lehet – az egyedi mérlegszerkezettől, a forrásösszetételétől és az eszközök kockázati profiljától függően – önálló MREL-előírásra. Az MNB erről a szanálási tervezés során elvégzett elemzések eredményeként egyedileg dönt az érintett intézmények szanálási tervében.

A nagybankok szanálási tervében rögzített stratégia szerint a szanálás az intézmény egésze vagy egy része működésének fenntartására irányul, szanálási eszközként pedig a hitelezői feltőkésítés alkalmazandó. A tulajdonosi tőke esetleges elvesztése esetén ennek megfelelően az intézmény továbbműködéséhez szükséges forrásokat alapvetően a professzionális, nem lakossági hitelnyújtóknak kell biztosítania. Ezen intézményeknél a tőkekövetelményen felül tehát egy olyan feltőkésítési mennyiség előírása is szükséges, amely jelentős veszteségek mellett is biztosítja az intézmény kritikus funkcióinak a

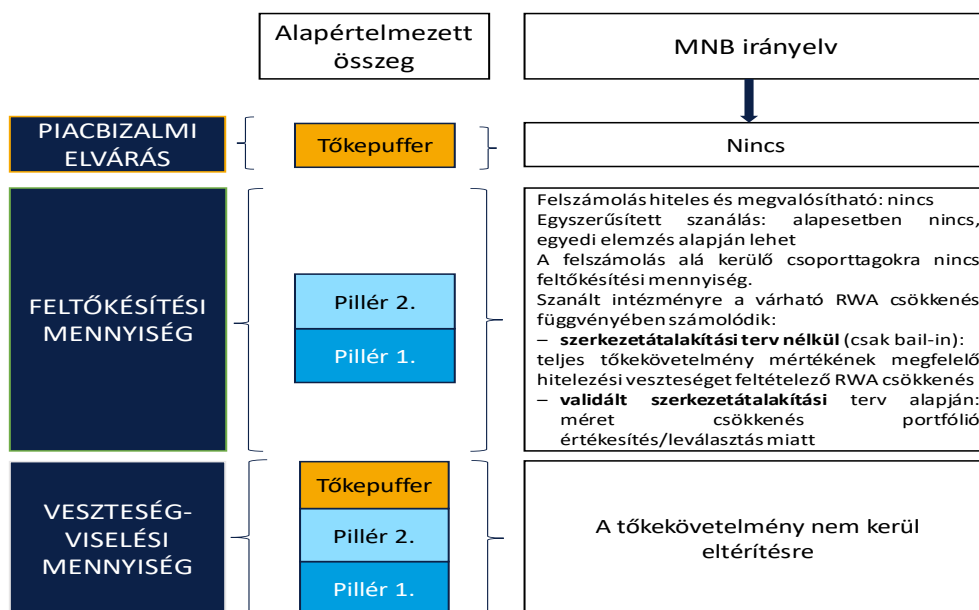
reálgazdaság finanszírozásához szükséges fennmaradását. A szanáláshoz vezető veszteség a teljes, kockázattal súlyozott mérlegfőösszegre (RWA), és ezáltal a szavatoló tőkeszükségletre gyakorolt hatását az MNB egységes módszertannal számszerűsíti a szanálási tervekben.

A módszertan kiindulópontja, hogy egy szanáláshoz vezető stresszhelyzetben elszenvedett veszteség mértékével – jellemzően hitelezési kockázati eseményt feltételezve – csökken a megmaradó intézmény mérete és tőkeszükséglete. Ezáltal az MNB az egyes intézmények egyedi portfóliójából kiindulva számszerűsíti a szanálást követően várhatóan szükséges tőke, vagyis a feltőkésítési mennyiség mértékét.

Ennek további mérséklésére akkor kerülhet sor, ha az MNB a szanálási stratégia végrehajtása során a fennmaradó intézmény méretét erőteljesen csökkentő intézkedés (jellemzően eszközátruházással járó szanálási eszköz) alkalmazását is tervezi. Ilyenkor az MNB már a tervezés során egyedileg felméri a szanálás után várhatóan fennmaradó portfóliót és annak fenntartásához szükséges tőkeszintet.

Az MNB – a hazai hitelintézetek számára kedvező módon – a piaci bizalom fenntartásához általánosságban elegendőnek tartja a várhatóan megmaradó portfólió tőkeigényének biztosítását, feltéve, ha a szerkezetátalakítási terv garantálja a pufferek feltöltését az érintett időszak végére.

2. ábra: Az MREL-követelmény mértékének kalibrálása

Forrás: MNB.

Az MREL képes forráshiány kötvénykibocsátásokhoz vezethet

Az MNB az idei évben a vonatkozó EU rendelet alapján meghatározza az érintett pénzügyi intézmények MREL követelményét. Az ebben meghatározott, vesztegégviselesre és feltőkésítésre alkalmas forráselemek minimális arányát fokozatosan, 4 év alatt kell elérni, majd azt követően folyamatosan fenn is kell tartani. Az MNB az MREL elvárások mértékét évente felülvizsgálja.

Az intézményeknek a követelményt saját tőkével vagy éven túli lejáratú, biztosítékkal – mint például a jelzáloglevelek esetében zálogjog – nem fedezett, nem biztosított betétből származó forrásokkal kell teljesíteni. Az MNB háttérszámításai alapján az előírások teljesítéséhez egyes nagybankoknál szükség lesz MREL-képes források bevonására. Ehhez több bank is kötvények kibocsátását tervezi.

A 4 éves alkalmazkodási idő ellenére, a fokozatosan emelkedő elvárásának köszönhetően az első kibocsátásokra már 2019-ben, 2020-ban sor kerülhet. Az MNB piacfelmérése szerint ezen kötvények nagyrészt a hazai intézményi piac is képes megvásárolni, a nemzetközi kibocsátásokkal pedig biztosítható a teljeskörű megfelelés és a speciális forráskövetelmények széleskörű diverzifikálása.

**A cikk szerzői a Magyar Nemzeti Bank vezető szanalási munkatársai*